

Vad är det vi ser och hur är det vi gör?

Musikterapi – praktik och forskning

Märith Bergström-Isacsson
Musikterapeut RMT-SAM, PhD
Rett Center, Sverige

Musik – från allra första början

- Men vi vet att på alla platser där man funnit lämningar efter människor har man även funnit spår av musik.
- Arkeologiska fynd visar att man spelat musik redan för 32 000 år sedan, men musik kan ha sina rötter så långt tillbaka som 150 000 år i tiden.

Rytm, tempo, timing, kommunikation och röster är delar av vårt dagliga liv

Musik gör skillnad

Vi talar ofta om musik som:

- Medium

- Medel

- Medicin

Vad innehåller filmen

- Kommunikation
- Motivation
- Delaktighet
- Fokuserad och närvarande
- Krav på deltagande
- Stanna kvar!
- Meningsfullt

Känslomässiga uttryck

- Musik innehåller olika ingredienser som kan möta olika känslor och behov. En skicklig musikterapeut kan göra det möjligt för personen att både ge uttryck för, och våga vila i nödvändiga känslor.

Hållande/Containing

- Filmexempel:
Musik som möter, som bär och som håller

...och mer?

- **Socialt beteende** – Musik kan vara en väg att utveckla socialt engagemang och delaktighet.
”Jag är någon och det jag gör betyder något också för andra”
- **Individuella resurser och förmågor** – Musik kan erbjuda en plats där personen kan “lyckas” och där musikalisk delaktighet kan leda till initiativ, ökad självkänsla samt kreativitet.

Delaktighet och samspel 1, 2 & 3

- 3 filmexempel från musikterapisessioner

MUSORIK

- *Sammanhang* på ett annat sätt = Musik & Motorik = MUSORIK
- Musik *tillsammans* – var och en utifrån sina möjligheter

Mål för Flygplanet

- Musikterapeutiska mål:
- Sången talar om vad som ska ske och ger på så sätt trygghet i övningen. Melodins karaktär och lugn hjälper till att hålla rörelsen och upplevelsen av rörelsen.
- Sjukgymnastiska mål:
- Här är ett sätt att stärka ryggen, att sträcka ut den och motverka hopsjunkna ställningar. Det är ju inte enbart vid Rett syndrom det finns risk för att utveckla oliksidighet, snedhet eller svaghet i ryggens muskler. Alla barn kan behöva den rörelsen för att variera sin kropp.
- Tips:
- Rörelsen kan göra på flera sätt.
- *På stol:*
- Barnet liggande på mage i den vuxnes knä, vänt mot de andra, stödd av den vuxnes lår och händer under mage/bröstkorg. Barnet lockas att titta upp.
- *På golv:*
- Barnet ligger tvärs över den vuxnes ben och lockas att hålla upp huvudet.
- Den vuxne kan också ligga på rygg med barnet på sina underben/fotsulor. Det blir då en bra ögonkontakt mellan barn och vuxen. Viktigt är att man som medhjälpare har målet klart för sig – barnet ska sträcka på ryggen, lyfta huvudet och ha roligt.

Music and vibroacoustic stimulation in people with Rett Syndrome – A neurophysiological study

PhD study 2006-2011

Märith Bergström-Isacsson

Aalborg University, Denmark & Rett Center, Sweden

Rett syndrom

- Utvecklingsneurologisk störning
- Förekomst 1: 10 000 flickor
Finns även bland pojkar
- Känt sedan 1966
- Till synes normal start i livet
 - förlorar funktioner
 - svårt flerfunktionshinder (kognition, fysiskt, dyspraxi, kommunikation mm)
- Orsak till Rett Syndrom
Genetisk men inte ärftlig , mindre än 1%
- Autonom dysfunktion

Rett syndrom & Musik

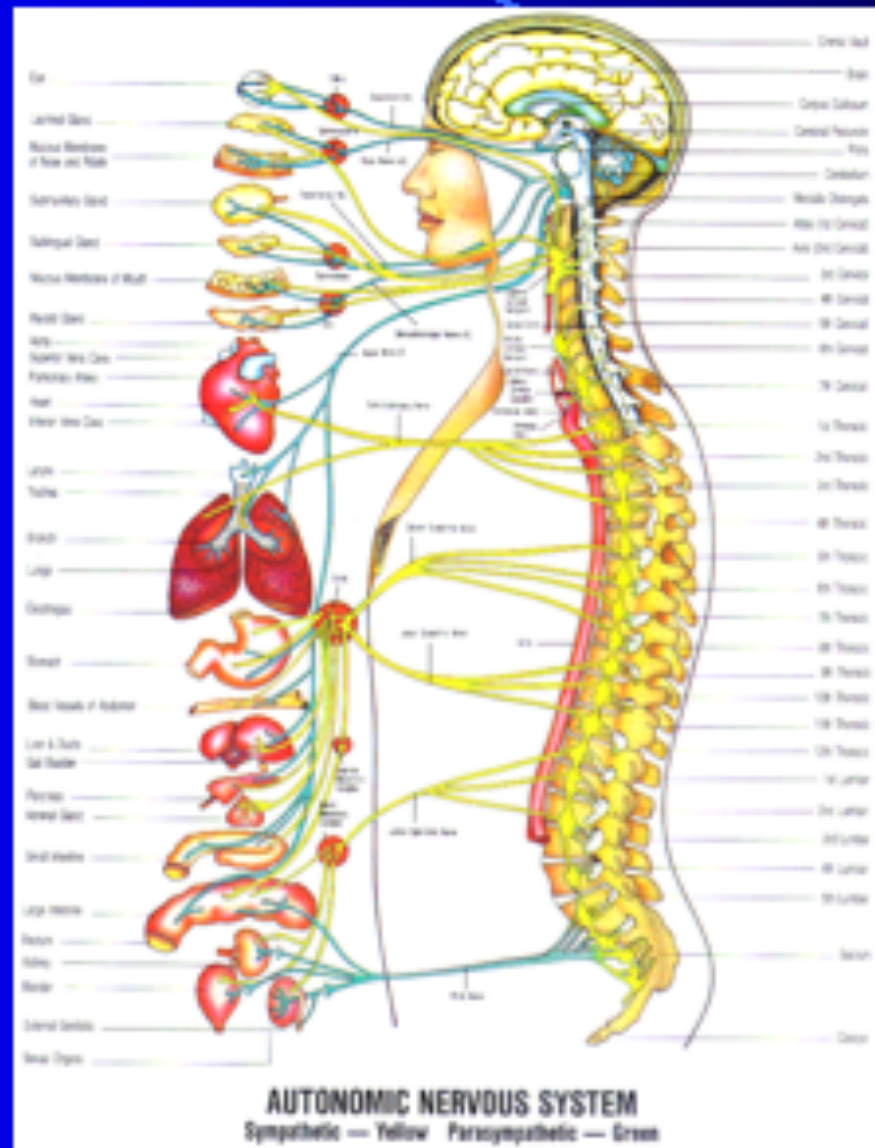
- Enligt anhöriga, assistenter, lärare och vårdgivare finns det ett mycket stort behov av musik.
- Musik tydliggör aktiviteter, situationer, platser, personer och är till hjälp vid all form av inläring.
- Musik verkar frigöra känslor och öppna kommunikativa vägar. Musik skapar även stunder av lugn och avslappning.
- Anhöriga och assistenter använder ibland musik som en sorts medicin i situationer då inget annat verkar hjälpa
- Musik är deras “primära språk” och kan ses som en länk till deras sociala kultur/liv

Tolkning av responser till favoritmusik

Två filmexempel – “uppvakningsklipp”

The Autonomic Nervous System

Utifrån kontinuerliga variabler bildas kategorier

Kontinuerliga beroende variabler

- **CVT** (Cardiac Vagal Tone) = Mäter puls intervall variabilitet. *Bromsar hjärtat och kontrollerar puls och blodtryck.*
- **CSB** (Cardiac Sensitivity to Baroreflex)= Definieras som förändringen i puls intervall per unit av förändring av systoliskt blodtryck. *Informerar hjärtat om hur det ska arbeta och med vilket tryck.*
- **MAP** = Mean Arterial blood Pressure, beräknat medelblodtryck
- **MAP-CV** = Blodtryckets variabilitet, Coefficient of Variance (%)

Kategoriska beroende variabler

- **Arousal** = Uppväckande, en första respons
- **Sympatisk respons** = Aktivering
- **Parasympatisk respons** = Lugnande
- **Oklar respons**

Videoanalys

- Kan man se på utsidan vad som sker på insidan?
- Förändras ansiktets uttryck i samband med förändringar i musiken eller av andra orsaker?
- FACS – Facial Action Coding System, en detaljerad och validerad forsknings teknik.
- Rädsla, Sorg, Glädje, Avsky, Förvåning, Ilska
OCH
Falskt leende, Skratt och Falskt skratt.

Ekman, Friesen & Hager (2002). *Facial Action Coding System. The Manual*. Salt Lake City: research Nexus division of Network information Research Corporation.

Ekman & Rosenberg (2005). *What the face reveals*, second edition. Oxford University Press.

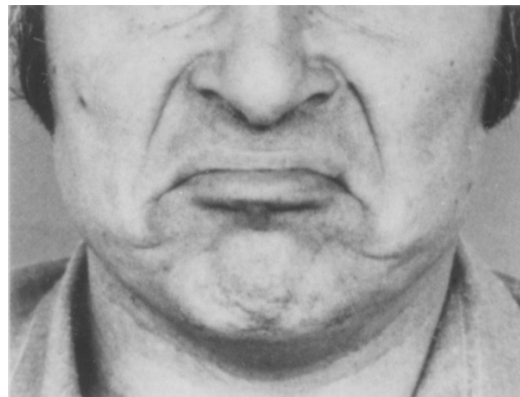
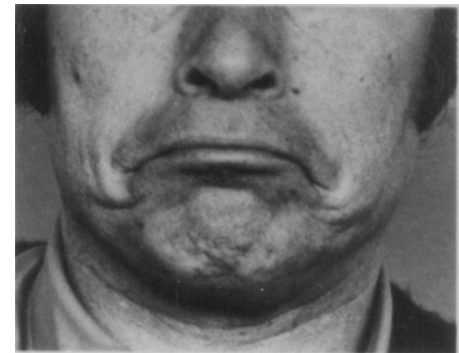
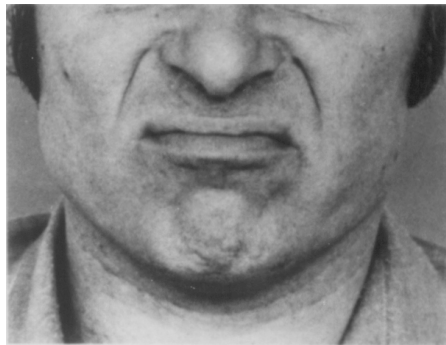
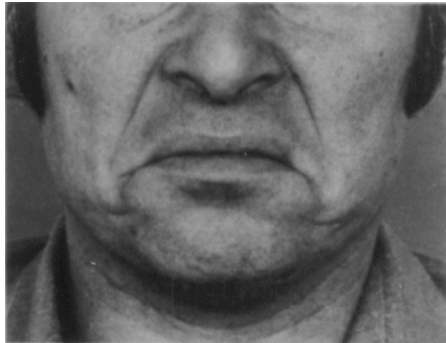
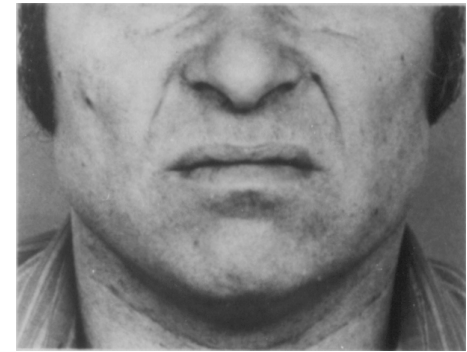
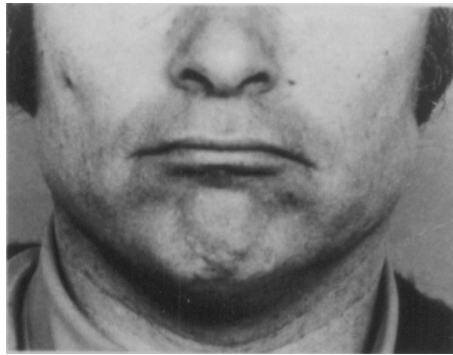
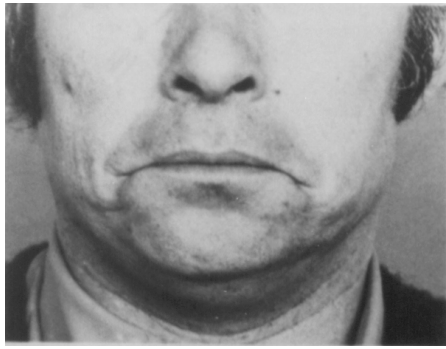
FACS – Kort bakgrund

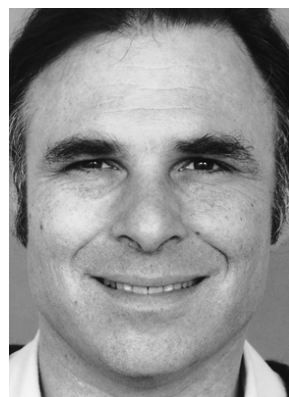
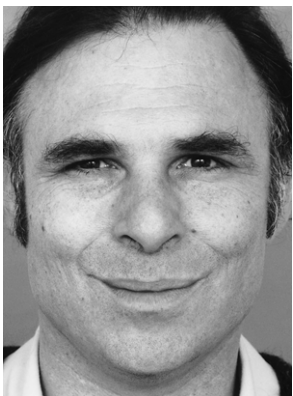
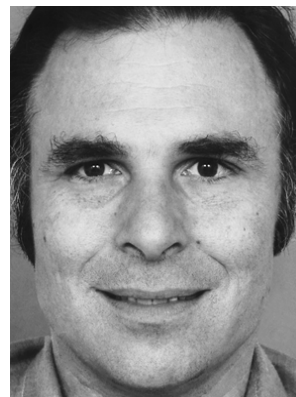
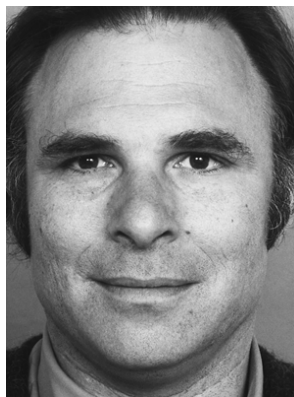
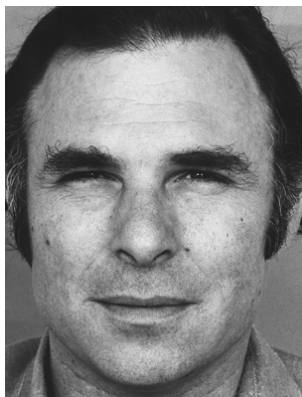
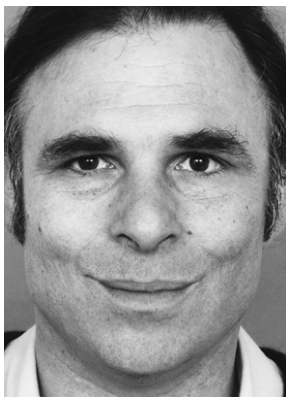
- Duchenne, 1862
- Hjortsjö, 1970
- Tompkins, Ekman & Friesen, 1971
- Ekman & Friesen, 1978 (Manual)
- Ekman, Friesen & Hager, 2002 (rev. Manual)
- Ekman & Rosenberg (2005): *What the face reveals*, second edition. Oxford University Press.

Action Unit (AU 15)

- Den muskel som styr AU15 arbetar från sidan av hakan och arbetar uppåt mot en punkt nära mungipan. Under AU15 dras mungiporna neråt. Studera den anatomiska bilden vilken illustrerar var och hur muskeln arbetar under AU15.
- (1) Drar mungiporna nedåt
- (2) Ändrar läpparnas form så att mungiporna vinklas nedåt och sträcks även något horisontellt.
- (3) Skapar något av påsar, veck och rynkor av skinnet under läpparnas yttre del. Syns inte om inte rörelsen är stark.
- (4) Kan sträcka eller skapa utbuktning av hakan (chin boss) kan orsaka en sänkning under underläppens mitt.
- (5) Om rynkan från näsan är permanent kan den fördjupas och kan upplevas neddragen eller längre.
- Bilderna i FACS visar både svaga och starka versioner av detta AU. Notera att (3) är tydligast i den starkare versionen.

Ansiktsuttryck

Level of agreement

RTT	.62
Non-clinical	.89
Overall	.69

Emotional expressions for the RTT group

RTT	Activating	Calming
Smile	15	7
False smile	7	8
Laugh	2	0
Sadness		
Anger/ anxiety	1	1
Surprise	4	3
Fear	3	1
Disgust	2	2

Bergström-Isacsson, M., et al. How facial expressions in a Rett syndrome population are recognised and interpreted by those around them as conveying emotions. *Research in Developmental Disabilities* (2012), <http://dx.doi.org/10.1016/j.ridd.2012.10.011>

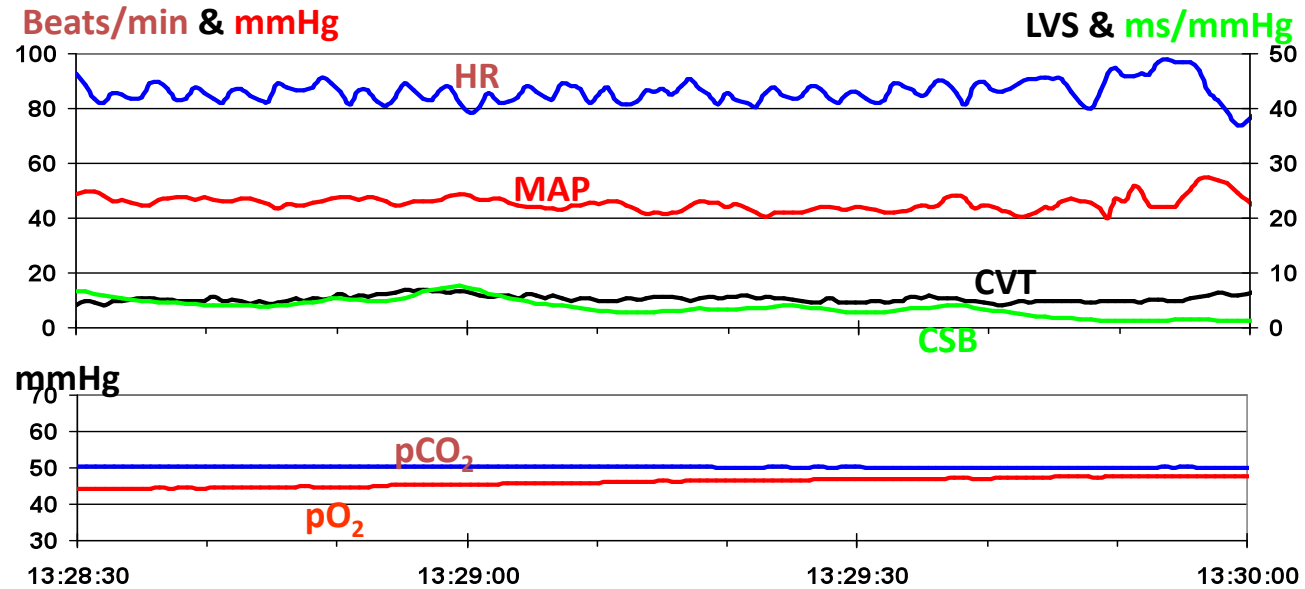

Analys av favoritmusik

- Gemensamma strukturer
- Hook, gimmick och break
- Skillnader
- Hook, *t.ex.. “I tell you what I want, what I really really want, so tell me what you want, what you really really want” (Spice Girls)*
- Gimmick, *t.ex. Ett plötsligt uppdykande av en oboe i den musikaliska strukturen*

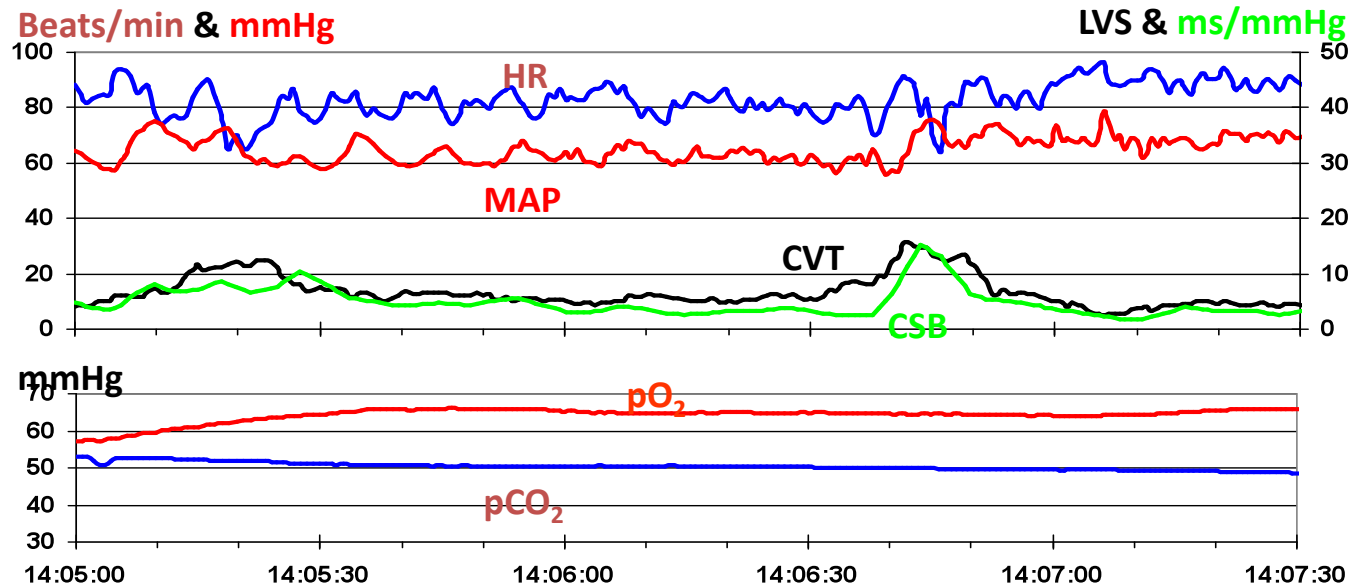

Calming music

Activating music

Slutsatser

- Deltagarnas respons till musik var inte alltid de förväntade
- Individuella rörelsemönster i ansiktet
- Medvetenhet om musikens påverkan
- Musik, FACS och hjärnstamsundersökningar

Till sist

- Vi påverkas alla av musik
- Uppmärksamhet på musikmiljön
- Musik gör skillnad
- Observera reaktioner och uttryck – över tid
- Musik är kraftfullt

Tack för er uppmärksamhet!

Märith Bergström-Isacsson

Musikterapeut, RMT-SAM, PhD

marith.bergstrom-isacsson@jll.se

Forskningen är finansierad av:

Rett Center, Sverige

Aalborg University, Danmark

Stiftelsen Sävstaholm, Sverige

Birgit Olu Jeppsons Fond, Sverige

Rett Center

- Nationellt center med långsiktig statlig finansiering
- Multiprofessionell kompetens
- Utbud
 - Högspecialiserad vård
 - Forskning och utvecklig
 - Kompetens center
- I samarbete med den svenska föräldraföreningen RSIS

www.rettcenter.se